

POLITIET
OSLO POLITIDISTRIKT

Alt starter og avsluttes med et håndtrykk

– Dialog med gjengstrukturer,
erfaringer, resultater og råd

Oslo, juni 2011

Klokken er snart ett i en varm sentrumsgate en torsdag formiddag. En bil parkerer rett utenfor et serveringssted hvor det står tre medlemmer fra Hells Angels (HA) står utenfor og røyker. I bilen sitter to personer fra Oslo politidistrikt. Når de nærmer seg de tre personene fra HA rekker alle frem hånden og hilser. Etter den formelle hilsen er over, går alle inn på serveringsstedet og møtet begynner. Temaet er planlegging av Euro Officer Meeting og klubbens 15 års jubileumsfest i september. De opplever et stort ansvar for å få gjennomført et vellykket arrangement. Mange utenlandske medlemmer vil delta. En viktig faktor er god planlegging og samarbeid med politiet for å unngå unødvendige konflikter. De gir opplysninger om antall gjester, feststeder, hoteller, transport, sightseeing og annet om arrangementet. Politiets spørsmål om andre forhold knyttet til arrangementet blir besvart. Stemningen er god og det spøkes om alle de attraksjonene de eldre utenlandske medlemmene ønsker å se sammen med sine koner under sitt besøk i Oslo.

Politiets krav og rammer for arrangementet er neste punkt. Medlemmene blir fortalt at politiet forventer at alle gjestene til HA har med seg identitetspapirer, blir fotografert, følger colorsforbudet på restauranter og nattklubber samt følger politiets anvisninger. Det blir avtalt at politiets operative leder vil komme innom klubbhuset for å gå gjennom plassering av kontrollpostene og parkering. Det aksepteres ingen kriminalitet. Om dette blir avdekket blir det reaksjoner. Dette har medlemmene forståelse for. De har allerede gitt sine utenlandske gjester beskjed om hvilke regler som gjelder i Oslo. Etter noen flere avklaringer fortsetter samtalen om trusselbildet ved en nyetablering av Mongols i hovedstaden. Etter at de har fortalt om sine bekymringer omkring denne etableringen avtales et nytt møte etter sommerferien. Nye kontaktteltelefonnummer utveksles og møtet avsluttes med faste håndtrykk.

Rapporten er skrevet av seniorrådgiver Roger Stubberud, strategisk stab 91 og politioverbetjent Eirik Jensen, Seksjon for organisert kriminalitet. I tillegg nevnes spesielt politioverbetjent Jarl Inge Frimannslund, Rogaland politidistrikt for å ha delt sine erfaringer etter 30 års arbeid innenfor dialog og informantbehandling. Vi takker ellers for alle andre gode innspill og tilbakemeldinger fra kollegaer og samarbeidspartnere.

Alle casene virkelig hendelser. Det er tatt opp med de impliserte at dialogmøtene kan bli omtalt og gjort offentlig kjent.

Oslo 21.november 2011

Forfatternes refleksjoner

Gjengkriminalitet utgjør store politi- og samfunnsmessige utfordringer. Gjengstrukturer er svært krevende å forebygge og bekjempe. Det finnes ingen enkle løsninger, verken for politiet eller samfunnet når gjenger har fått rotfeste og tilgang på kriminelt utbytte og status. Som en rekke andre politienheter har Oslo prøvd ut ulike modeller og strategier fra midten av 1950-tallet og frem til i dag - med varierende suksess. Fra 1980-tallet hadde de kriminelle gjengstrukturene vokst til å bli det miljøet med størst innflytelse og makt i Oslos kriminelle underverden. Medlemmene hadde respekt og høy status blant andre kriminelle. Ungdom i forstedene hadde gjengmedlemmene som forbilder etter flere medieoppslag om sportsbiler, gullsmykker, klær, klokker, damer og tykke pengebunker.

Bak den flotte fasaden foregikk det samtidig en svært voldelig rivalisering mellom de to mektigste minoritetsetniske gjengene. En maktkamp som allerede hadde krevd flere menneskeliv og personskader. Begge gjengene hadde store våpenlagre, medlemmene gikk sjelden uten våpen og verneverster. I 2006 eskalerte volden, byens gater og torg ble arenaer for flere oppgjør. Uskyldige forbipasserende opplevde å havne i kryssilden. At ingen ble drept eller hardt skadet var ren flaks. I august 2006 skjedde nok et skyteoppgjør. Denne gangen midt i en stor folkemengde på Aker brygge. Nå var det nok! Politiet hadde ikke kontroll på volden. Oslo politidistrikt etablerte nå for første gang en egen enhet som skulle forebygge og bekjempe kriminelle gjengstrukturer.

Oslo politidistrikt visjon om å være "*verdens tryggeste hovedstad*" kan aldri oppnåes om væpnede gjenger bruker det offentlige rom som arena for sine voldelige konflikter. I Oslo fremkom det tydelig at gjengene ikke så på politiet som en reell trussel. I første fase ble det derfor viktig å komme på offensiven i forhold til kontroll og stabilitet. I de videre fasene ble gjennomført mange ulike tiltak, politifaglige og i samarbeid med andre etater. Rapporten vil ikke beskrive alle, men vise at det er totalen som skaper resultater.

Blant politiets verktøy har dialog alltid hatt en fremtredende og spesiell posisjon. Historisk har politirollen vært sterkt knyttet til det å kunne kommunisere med befolkningen, i by eller bygd. Den tidens begrep "*oppgjort på stedet*" knyttes til grensesetting som varierte fra muntlig til korporlig advarsel. Dialog er ikke bare politiets mest brukte verktøy, men den aller viktigste. Politiets primæroppgave er å skape trygghet. For å sikre trygghet kreves det relasjon, forståelse og respekt for alle individer og grupper. Oslo har valgt å ha en utstrakt dialog med hele befolkningen, uavhengig av alder, kjønn, legning, etnisk opprinnelse, tro, politisk ståsted, sosiale status eller kriminell tilhørighet. Dialogen er en metode som benyttes i de fleste forhandlings – og forsoningssituasjoner innenfor store deler av politivirksomheten i Oslo.

Dialog er i dag forankret i en rekke overordnede og lokale styringsdokumenter. Metoden benyttes i mange ulike fagområder i norsk politi. Eksempler er aktivismiljøer (venstre og høyre-radikale), causals, æresrelatert vold, terrorisme og organiserte kriminelle miljøer. Det tar tid å forstå og utnytte potensialet som ligger i dialogen. De forebyggende enhetene har vært ledende i bruk av dialog opp mot forebygging av ungdomskriminalitet. I senere tid har fokuset på tillitsbygging i

minoritetsetniske miljøer, blant annet prosjektet trygghet og tillit, bidratt til å løfte frem betydningen av dialog og kommunikative ferdigheter.

På fagfeltet alvorlig og organisert kriminalitet er det vår oppfatning at dialog ikke er implementert som en likeverdig metode sammenliknet med de tradisjonelle repressive og straffefølgende. Det har vært større fokus og tro på betydningen av teknologiske nyvinninger og sofistikerte analyseverktøy. Målet er beslag, pågripelser og straffesak. En slik tilnærming skaper avstand og bidrar til økte motsetninger, trusler og vold. Det har vist at bruk av repressive tiltak genererer ofte motkrefter i form av trusler og represalier mot representanter for politiet og påtalemyndighetene. Dette skjer når det ikke er arenaer for å kommunisere, men sterke fronter mellom partene.

Dialog forebygger og demper konflikter. Metoden har vist at den kan få kriminelle miljøer til å gradvis snu sin aggressive linje til en mer gjensidig forståelse av hverandres roller. Alvorlige konflikter har blitt løst *"ved å snakke sammen over en kaffekopp"*. Utfordringen er derimot at dialog og fravær av kriminalitet er vanskelig å måle, på lik linje med all annen forebyggende virksomhet.

Å skrive denne rapporten har vært en svært lærende og til dels krevende prosess. Det er vanskelig å vurdere egen innsats- det blir aldri helt objektiv. Over tid glemmes ofte det vanskelige, men også det å kunne beskrive hva som egentlig løste den spesielle situasjonen eller konflikten. Var det noe som ble sagt, ikke sagt, blikket, kroppsspråket, holdningen.? Belastningen ved å utfordre de til dels sterke interne motkreftene som ser på det *"å snakke med kriminelle"* som tilnærmet det samme som å være en kriminell selv, er krevende. Med dette som et bakteppe er det desto viktigere å få frem dialogens sanne ansikt.

Innholdsfortegnelse

Forfatterens refleksjoner	4
Innledning	7
Metode	7
Oslo – en hovedstad i endring	8
Kriminalitetsutvikling	8
Oslo politidistrikt.....	9
Definisjon av en gjeng.....	9
Gjengstrukturer i Oslo.....	10
Ad hoc baserte gjenger	10
Minoritetsetniske gjenger	11
MC-gjenger	12
Gjengstrukturer – et vedvarende kriminalitetsproblem?.....	13
Dialog som metode	14
Strategisk dialog	15
Taktisk dialog	17
Operativ dialog	20
Dialogen – et multiverktøy?	22
Dialog ved trusselsituasjoner – konfliktdempende tiltak.....	23
Mediestrategi.....	25
Gjengstrukturene i tiden fremover	26
Dialogens utfordring	27
Manual – introduksjon til dialog som metode	28
Vedlegg:.....	31
Trygghet og tillit prosjektet.....	31
Drammensprosjektet.....	31
Vær Stolt prosjektet.....	32
EPO - dialog	32

Innledning

”Oslo politidistrikt er hele byens politi uansett hvem vi er, hvor vi kommer fra eller hvor vi bor. At vi som politi snakker med folk er med på å gi politiet et godt omdømme. Dette gjør jobben vår enklere fordi vi gjennom kommunikasjon vinner respekt – og gir folk grunnlag til å stole på oss og den jobben vi gjør”
Anstein Gjengedal, Politimester Oslo politidistrikt

Hensikten med denne rapporten er å øke forståelsen av dialog som metode inn mot gjengstrukturer. Dette er tradisjonelt lukkede miljøer som av erfaring er vanskelig å forebygge og bekjempe. Vårt bidrag er kunnskapsdeling i håp om at andre i politiet kan få råd og tips som kan bidra til gode oppgaveløsninger. Men dialog alene er ingen magisk ”trylleformel”. Metoden må brukes som en del av en helhetlig strategi hvor man er bevisst på midler og mål.

Dialog er noe som Oslo politidistrikt benytter innenfor de fleste fagfelt hvor det er eller ønskes kontakt med publikum, uavhengig av kjennetegn ved individet eller miljøtilhørighet. Betydningen av dialog ble synliggjort etter terrorangrepet den 22.juli 2011. Budskapet fra et samlet politisk Norge var tydelig – et inkluderende og åpent samfunn krever dialog. Ledelsen ved Oslo politidistrikt skrev følgende etter terrorangrepet, *”politidistriktets bruk av dialog som metode for å bygge trygghet og tillit til alle byens innbyggerne skal videreføres”* (Trendrapport 2012)¹.

Vårt mål er å øke forståelsen for at dialog ved rett bruk kan gi både kortsiktige og langsiktige gevinster. Det er derimot ingen garantier for at dialog vil fungere for alle. Den krever samhandling og bruk av hele politiets verktøykasse. Å velge dialog er ikke å velge bort noe annet – derimot krever den en forståelse for at tillitsbygging er en prosess over tid.

Dialog er ikke det samme som å akseptere kriminell atferd eller kriminelle handlinger. Det er ingen aksept for å strekke lovverket - uansett.

Forankringen for dialog kan knyttes til flere overordnede dokumenter, eksempelvis prosjekt ”trygghet og tillit – politiets arbeid i et multietnisk samfunn” (Politidirektoratet 2011) og mandatet ”dialog for å forebygge og bekjempe alvorlig og organisert kriminalitet” (Oslo politidistrikt 2011).

Metode

Rapporten baserer seg på både kvalitative og kvantitative data, samt på kilder både innenfor og utenfor politiet. De viktigste kildene er anmeldelsesstatistikk, saksdokumenter, etterretningsopplysninger, foreliggende forskning, samt intervjuer og samtaler med polititjenestemenn, forskere og representanter for samarbeidende tjenester og etater.

---

¹ Trendrapport 2012 – kriminalitetsutviklingen i Oslo. Strategisk stab 91, september 2011.

Oslo – en hovedstad i endring

Oslo er en by i vekst med en befolkning som per 1. april 2011 telte over 605 000 innbyggere. Dette betyr at mer enn hver tiende nordmann bor i hovedstaden. En femtedel av de som bor i Oslo er født i et annet land og har innvandret til Norge. Antall fødte har vært rekordhøyt og innflyttingen er større enn utflyttingen. I Oslo bor det om lag like mange kvinner som menn, og Osloborgeren er i snitt 37 år gammel.

Den kraftige veksten i Oslos innbyggertall de senere årene kan i all hovedsak tilskrives veksten i innvandrerbefolkningen, dvs. innvandrere og norskfødte personer av to innvandrerforeldre. Samlet utgjorde innvandrerbefolkningen 28,4 % av Oslos befolkning ved inngangen til 2011.

Arbeid er en viktig innfallspport til kunnskap om samfunn og språk og dermed bedre integrering i samfunnet. Innvandrere fra ikke-vestlige land (store variasjoner mellom enkelte land) har en klart lavere sysselsettingsandel enn personer med norsk bakgrunn og innvandrere med vestlig bakgrunn. Flere ikke-vestlige innvandrere har av ulike årsaker også en lavere gjennomsnittlig inntekt og språklige tilpasningsvansker.

Kriminalitetsutvikling

Hele 22,3 % av alle anmeldelsene i Norge registrert med Oslo politidistrikt som gjerningssted – en andel som er økende. Kriminalitetstallene for Oslo påvirker derfor *i stadig større grad* tallene for landet som helhet.² Politidistriktet mottok 88073 anmeldelser i 2010. Dette har vært stabilt over år.

Politidistriktet har utfordringer med å forebygge og bekjempe alvorlig og organisert kriminalitet. Som andre storbyer påvirkes byen i sterk grad av nasjonale og internasjonale hendelser og trender. Det er lettere å skjule egen identitet og sin kriminelle virksomhet i en stor by, enn på mindre steder med større gjennomskiktighet. Alvorlige straffesaker i andre politidistrikt og til en viss grad i andre land har knytninger til aktører og nettverk i hovedstaden. Det er stadige utfordringer med at kriminelle personer fra hovedstaden i perioder oppholder seg i utlandet og til en viss grad styrer sin kriminelle virksomhet derfra.

Mye av den grove og alvorlige kriminaliteten i Oslo politidistrikt begås av personer som samarbeider i mer eller mindre løse nettverk. Det er ingen indikasjoner på at det er noen utvalgte kriminelle nettverk som har monopol eller dominerer kriminalitetsbildet. Dette synliggjøres ved fraværet av territoriale grenser i narkotikasalg i byen. Per i dag kan nesten hvem som helst begynne å selge narkotika hvor og når de ønsker, uten at dette skaper voldelige konflikter.

---

² I 2008 var andelen på 21,4 %, 2007 var den 20,9 %, men både i 2005 og 2006 lå andelen på 20,3 %.

Hovedstaden har riktignok en rekke kjente og etablerte aktører og nettverk som krever betydelig oppmerksomhet fra politiet, blant annet de kriminelle gjengstrukturene, narkotikanettverk, voldelige aktivister, taggere, casuals, torpedoer, ransnettverk med mer.

Politiets fokus på de mest voldelige gjengene har gitt resultater ved stor reduksjon av gjengrelaterte voldshandlinger i det offentlige rom. Årsakene kan være flere, men det er liten tvil om at politiets fokus og oppfølging mot gjengene har blitt lagt merke til hos andre kriminelle aktører. De ønsker ikke selv å komme i dette søkelyset ved å begå kriminelle handlinger som tiltrekker seg offentlighetens oppmerksomhet. For politidistriktet er denne situasjonen svært positiv sammenliknet med tilstandene før gjengprosjektet ble etablert i 2006.

Oslo politidistrikt

Oslo politidistrikt har ca 2500 ansatte. Av disse er det over 1600 polititjenestemenn, 130 påtalejurister og over 700 sivile.

Politidistriktet er organisert i to store avdelinger og to mindre støtteavdelinger (drift, personal og økonomi). Avdeling 1- ordensavdelingen består av fem politistasjoner og seksjoner med ansvar for operasjonssentral, beredskapstropp osv. Avdeling 2 – kriminalavdelingen består av seksjoner med ansvar for grov vold og sedelighetskriminalitet, organisert kriminalitet, forvaltning og utlendingsfeltet, økonomisk kriminalitet.

Som landets største politidistrikt har Oslo en rekke nasjonale oppgaver. Dette er blant annet sikkerhetsoppdrag (kongefamilien, ambassader, VIP-besøk osv.), antiterrorstyrke (bombe- og gisselforhandlere), undercovervirksomhet, skjult spaning og helikoptertjeneste.

Definisjon av en gjeng

En gruppe (ofte aldersavgrenset) som holder sammen over tid, og som utøver straffbare handlinger og/eller ordensforstyrrende og aggressiv atferd i det offentlige rom. Gjengen har et eller annet symbolsk uttrykk for gruppetilhørighet som for eksempel navn, symboler, klesstil, språk osv

I den daglige bruken av begrepet "gjengkriminalitet" må politiet opptre varsomt. Bruk av begrepet "gjeng" kan lett virke stigmatiserende, samtidig som det i visse miljøer vil bidra til å øke gruppens status og dermed forsterke en allerede negativ atferd. I Oslo politidistrikt benyttes begrepet "gjengstrukturer" om de etablerte kriminelle gjengene, uavhengig av etnisk opprinnelse, navn, symboler eller sammensetning. Gjengene trenger ikke å ha samme struktur, men strukturen indikerer hvordan gjengen er organisert og dermed rollene til det enkelte medlem. Strategien må tilpasses de ulike gjengenes særtrekk med bruk av alle politiets metoder og verktøy.

Gjengstrukturer i Oslo

De tidligste gjengstrukturene i Oslo oppsto på 1960- tallet og hadde navn som Blackiegjengen og Frognerbanden. Dette var i utgangspunktet ikke gjenger som begikk kriminalitet, men ungdom som gjorde opprør mot et homogent samfunn gjennom klesstil og utagerende atferd. Som beskrevet i en avis fra 1960-tallet, *”de kjørte med bråkete motorsykler, hadde svarte skinnjakker og brylcreme i håret”*. Rollemodellene kom fra USA via kinofilmer og musikk. De var den tidens MC-gjeng. De rebelske ungdommene opplevde lite dialog fra den tids politi, men mang en batong. Datidens sammenstøt var etter dagens målestokk noe som klart ville vært definert som svært voldsomme og voldelig. Disse gjengene hadde kort levetid. De mest problematiske ungdommene fikk arbeid som matroser og ble sendt ut i verden for å bli voksne. Gjengene var ikke en alternativ livsstil eller karrierevei for de som deltok.

Dette endret seg på 1980-tallet. Da fikk Oslo nye former for gjengstrukturer med en annen struktur og kriminell atferd. Gjengstrukturene kan deles inn i følgende tre idealtyper som fortsatt er gyldige i dag: ad-hoc baserte gjenger, minoritetsetniske gjenger og MC- gjenger.

I dag har Oslo gjengmedlemmer med 30 års erfaring. Enkelte av disse har klart å tjene meget store penger på sin kriminelle virksomhet, mens andre igjen har ingenting etter mange år i fengsel. Kostnadene ved å ha valgt et kriminelt liv er store. Flere har skader etter vold, noen har blitt drept i konflikter. Den største fienden er allikevel rusmisbruk for de aller fleste, og for mange er dette en løpebane som fører til både død og psykiske lidelser.

Ad hoc baserte gjenger

Blant de første rendyrkede kriminelle gjengstrukturene i Oslo på 1980-tallet var Tveita- gjengen. Navnet tok de etter en bydel i Oslo. På Tveita kjøpesenter samlet en rekke lokale ungdommer seg kveldstid. Mulighetene til lettjente penger fristet ungdommene. De begynte i det små med noen enkle innbrudd for deretter å spesialisere seg på ”sjokkbrekk” fra eksklusive butikker med gull, klokker, stereo/video og moteklær.

Kjennetegnet for gjengen ble raske biler, mye penger, dyre klær og klokker. Deres organisering ble mer og mer ad hoc preget. De ulike medlemmene fikk ry på seg for sine spesialkunnskaper, eksempelvis som sjåfør, pengeskap, minibanker, narkotika, ran osv. Å være en del av Tveita-gjengen gav høy status og innpass i andre kriminelle miljøer. Interne stridigheter og uvennskap gjorde at Tveita- gjengen ble mer eller mindre oppløst på slutten av 1990-tallet.

En del av de sentrale personene i miljøet fortsatte sin kriminelle karriere. Et kjennetegn for deler av det nye miljøet var celleorganisering. Kriminaliteten ble rettet mot minibanker og ran av tellesentraler. Dette ransmiljøet var svært aktivt og begikk mange ran med store utbytter. I 2004 begikk de mest aktive et ran av NOKAS (en tellesentral) i Stavanger. I anslaget ble en politimann

skutt og drept. Det ble iverksatt en massiv etterforskning som medførte pågripelser og lange dommer på 13 personer.

Minoritetsetniske gjenger

Young Guns (YG)

Young Guns ble dannet av pakistanske ungdommer i 1985. De samlet seg for å støtte hverandre i første omgang mot å bli utsatt for mobbing og vold fra andre ungdomsmiljøer. Etter kort tid opplevde de at samhold gav makt og status. I 1988 oppstod en konflikt mellom et medlem fra YG og den rivaliserende gjengen Killers. Konflikten førte til at medlemmet fra YG ble stukket med kniv i beinet. Hendelsen ble hevet ved at en stor gruppe av YG medlemmer drepte et Killers medlem. Dette var starten på en langvarig kriminell historie for Young Guns og slutten på Killers.

Young Guns har over tid hatt en indre kjerne på 20-25 personer, men samlet har gjengen blitt redusert noe de siste 2-3 årene. Flere i den indre kjernen har vært med helt fra 1988. Young Guns har en struktur og oppbygning med få lederpersoner. Lederpersonene i Young Guns er alle av pakistansk opprinnelse med en kriminell historikk. I tillegg til de sentrale medlemmene har YG knyttet til seg en rekke løpegutter som utfører ulike oppdrag for medlemmene. Over år har det vært flere splittelser og ulike interne stridigheter i gjengen.

Medlemmene i YG er alle omhandlet og knyttet til ulike former av alvorlig kriminalitet som drap, våpen, narkotika, ran og voldshandlinger. De siste par årene har en rekke medlemmer blitt fengslet for grove hjemmeran og narkotikaforbrytelser. Flere av medlemmene bruker også selv narkotika. YG har et utstrakt samarbeid med andre kriminelle nettverk på tvers av landegrensene.

B-gjengen

B-gjengen oppstod på slutten av 1990-tallet. Medlemmene var i all hovedsak av etnisk pakistansk opprinnelse. De fremstod utad som en rival til det mer etablerte og eldre YG. B-gjengen er organisert og styrt etter familiestrukturer med mange brødre. Hver familie har knyttet til seg en rekke løpegutter og medhjelpere til å utføre oppdrag for seg. Familiene samarbeider og stiller opp for hverandre når det er behov. Dette kan være i situasjoner der en må forsvare seg, eller ved gjengjeldelser.

De har også en utstrakt kriminell virksomhet sammen. Dette dreier seg hovedsakelig om narkotikaomsetning, men også pengeutpressing, ran, bedragerier og grove tyverier. Medlemmene i gjengen omtaler hverandre som brødre, selv der det ikke er noe biologisk slektskap.

Red Dragonz

Red Dragonz er en gjeng i Oslo, hovedsakelig bestående av vietnamesere. Gjengen skal ha medlemmer helt ned i 15 års alderen som blir brukt til å omsette narkotika. Flere av de eldre medlemmene er dømt for alvorlige tilfeller av vold.

Medlemmene bruker dragesymbolet, ofte i forbindelse med "dog tags" i sølvkjede rundt halsen og drage-tatoveringer.

MC-gjenger

Oslo har fra begynnelsen av 1980-tallet hatt MC-gjenger hvor medlemmene har vært involvert i ulike typer kriminalitet. På midten av 1990-tallet startet oppbygningen av de internasjonale klubbene Bandidos og Hells Angels i Norge. Bandidos ble etablert i Oslo i 1995, mens Hells Angels Oslo ble fullverdige i 1996. I årene frem til freden i 1997 var det svært mange voldelige anslag med flere drap og personskader. Denne konflikten gav politiet mye kunnskap om medlemmer, kultur og miljøet. Etter at fredsavtalen ble undertegnet i 1997 har kunnskapen blitt ivaretatt og er fundamentet for dagens dialog.

Ingen av de internasjonale MC-klubbene i Oslo rekrutter ungdommer. De nye medlemmene er ofte eldre personer som allerede har en relasjon til klubben. Det er ikke etablert noen støttegrupper til klubbene (supportgrupper) i hovedstaden. Dette er noe som politidistriktet har arbeidet aktivt for å forebygge. Erfaringer fra andre land har vist seg at det er i disse supportgruppene mye av volden skjer, ofte uten at de fullverdige medlemmene har kontroll eller kan styre det.

En rekke av medlemmene i klubbene er dømt for kriminalitet. I all hovedsak er dette personrelatert og knyttet til narkotika, vinning, trafikk og voldskriminalitet. Det er få eksempler på dommer hvor hele klubben er dømt i en selvstendig straffesak. Dette sammenfaller med vår oppfatning at mye av MC-medlemmenes kriminalitet skjer i regi av det enkelte medlem og dennes nettverk utenfor klubben.

Trusselen fra MC-klubbene i Oslo er per i dag lav. Det er derimot indikasjoner på at det er konflikter i emning mellom rivaliserende klubber. Klubben Gladiators har reetablert seg og er i ferd med utfordre maktbalansen.

Gjengstrukturer – et vedvarende kriminalitetsproblem?

”Den oppfatning som tvinges på noen annen, vendes ofte til det motsatte”

Göran Sonnevi

Gjenginnsatsen i Oslo har vært styrt av en kombinasjon av politiske føringer, press fra media og egeninitierte tiltak for å dempe synlige konflikter mellom gjengene. Fra 1980-tallet har ulike prosjekter blitt opprettet og langt ned igjen. Den første, faste gjengenheten ble først etablert i september 2009. Dette etter at politidistriktet erkjente at gjengstrukturene var å anse som et vedvarende kriminalitetsproblem.

Ingen av de foregående prosjektene har hatt forebygging av nyrekruttering og nyetableringer som mål. Gode resultater var knyttet til beslag og pågripelser, ofte knyttet til oppklaring av eldre straffesaker (reaktivt). Etter en fase med etterforskning ble prosjektene lagt ned, men gjengstrukturene var fortsatt intakte og i full kriminell aktivitet.

Etterforskning og straff har sjelden løst gjengproblematikken. Det foreligger mye litteratur på gjengenes *”push and pull”* faktorer. Gjengene er ikke en homogen gruppe, men består av personer med ulike livshistorier og erfaringer. Det er ingen tvil om at søken etter fellesskap er fundamentet for enkelte gjengmedlemmer. Tilhørigheten gir et nødvendig feste i hverdagen. Andre opplever gjengen som familie og medlemmene som ”brødre”. Fellesskapet og erfaringer fra konflikt og hverdag knytter meget sterke bånd. Uten fellesskapet opplever tidligere gjengmedlemmer hverdagen som vanskelig. Å tilpasse seg et lovlydig liv er krevende. Mange har opplevd voldelige konflikter som gjør at de frykter represalier fra tidligere rivaler.

Det er trolig at gjengstrukturene vil overleve som både fenomen og kriminalitetsproblem i morgendagens samfunn. Universelle behov som beskyttelse, fellesskap, tilhørighet og trygghet vil alltid være faktorer som gjør at nye gjenger dannes og etablerte gjenger kan nyrekruttere. Det er mange eksempler på at det er vanskelig å operere alene i et kriminelt marked hvor ens posisjon og til dels sikkerhet avhenger en til dels likeverdig maktbalanse. I denne balansen er frykt et viktig middel for ens egen sikkerhet og ikke minst status. Mer frykt, mer status. Det som derimot taler i mot en videre fremtid og utvikling av gjengstrukturene er summen av kostnadene et gjengmedlem må betale for medlemskapet. I tillegg til økt politifokus vil mange i samfunnet ikke ønske å bli assosiert med kriminelle gjenger. Det er ”bad for business” å bli knyttet til kjente kriminelle gjenger. Over tid vil dette stagnere for nytenkning og inntreden i nye kriminelle markeder. I tillegg vil gjengenes hierarkiske struktur bidra til at de blir forutsigbare og statiske i et samfunn hvor endringer krever dynamikk og raske beslutninger.

Dialog som metode

Hva er alternativet? Det er forstørrende fiendebilder og i verste fall vold. Vold er ofte den dialogen som aldri kom i gang – eller sluttet før den burde.

Inge Eidsvåg

Dialog har som formål å bedre kontakt og forståelse mellom individer. Formen skal bygge relasjonen og øke innsikten i tema, mening, holdning og personenes verdiståsted. Stilen er preget av likeverdighet på tvers av alle kulturelle og sosiale skillelinjer. Alder og posisjon skal utjevnes i dialogens ånd om likeverdighet. Begge parter skal oppleve respekt og høy personlig delaktighet i dialogen. Samtalen har et sterkt vinn-vinn- aspekt³.

Stereotypier og fiendebilder overvinnes ved at man prøver å forstå den andre. En slik innsikt er sammen med egne erfaringer en styrke i arbeidet med å skape rom for trygghet og tillit. For å kunne skape gjensidig tillit, er det viktig å forstå at ulike erfaringer og livshistorier vil medføre at den andre parten i dialogen, ofte tenker og handler annerledes enn en selv. Det er derfor viktig at politiet i gjennomføringen av dialogen prøver å sette seg inn tenkemåten til den eller de man møter.

Oslo politidistrikt har delt inn dialogen i tre idealtyper. Disse typene er:

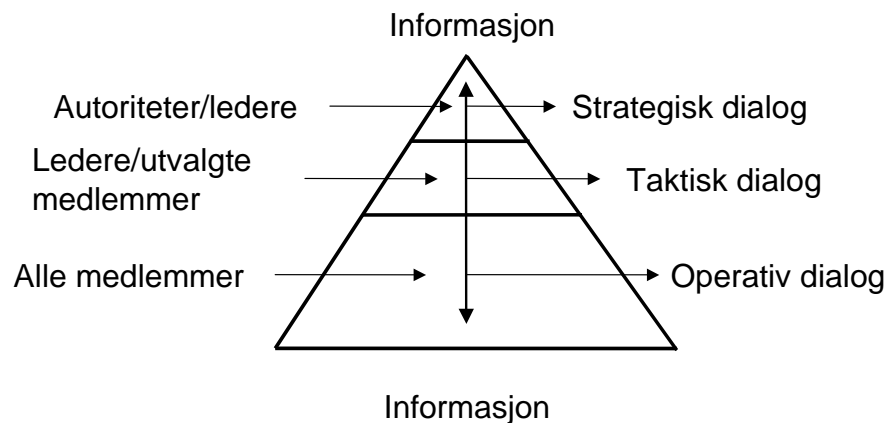
- Strategisk dialog
- Taktisk dialog
- Operativ dialog

Dette er idealtyper. Av erfaring har vist at det er vanskelig å gjennomføre møtene med en stram regi. Dialogen har ofte en tendens til å ta en annen vending enn planlagt. Representantene fra gjengstrukturene snur, spesielt strategimøtene, over til samtaler om daglige problemer og utfordringer. Det er viktig å gi åpninger for dette, men samtidig ikke glemme å ta opp planlagte temaer.

---

³ Jan Spurkland, Relasjonskompetanse, resultater gjennom samhandling, Universitetsforlaget 2005

Illustrasjon 1: idealtyper dialog

Vår erfaring er at dialogen lykkes i større grad med en viss grad av basiskunnskap blant de politimannskapene som skal bruke metoden. Noe av den viktigste er å lære seg navn, kallenavn og særkjennetegn på alle aktuelle og sentrale gjengmedlemmer. Hvilken rolle og status de har i gjengene er viktig kunnskap. Uten denne basiskunnskapen er det vanskelig å kunne innlede en dialog med personer som ofte ikke vil la seg identifisere, eller bruker fiktive eller andres identitet. Å tilnærme seg gjengmedlemmer ved deres riktige navn skaper rom for dialog og virker svært konfliktdepende.

Det er viktig at politiet vektlegger betydningen av egnethet og personlige egenskaper i bruken av de strategiske og taktiske dialogene. Dette er dialog som fordrer tjenestemenn med autoritet og troverdighet hos den andre part.

Strategisk dialog

Den strategiske dialogen har som mål å bli kjent med den andre part. I den innledende fasen er det viktig at det ikke er noen skjulte agendaer fra politiet. I en åpningsfase brukes det mye tid på å finne faktorer som er konfliktdepende. Fokuset er å finne felles interesser, lære å lytte og prøve å forstå den andre. De vanskeligste temaene tas ikke opp i den tidligste fasen. Det tar tid å bygge opp tillit, for begge parter.

Strategisk dialog benyttes primært med lederne i de etablerte gjengstrukturene. Autoritetene og lederne i disse gjengene har mye erfaring og forståelse for dialog. Den strategiske dialogen tar ofte mye tid og møtene er krevende, men svært lærerike for begge parter.

For politiet er hensikten med en strategisk dialog å få kunnskap til å operasjonalisere arbeidet med politidistriktets virksomhetsplanlegging. Spesielt innenfor anbefalinger om ressursuttak, metodebruk og prioriteringer for forebygging, etterretning og etterforskning.

Den strategiske dialogen vil kunne gi kunnskap om målene til gjengstrukturen, den aktuelle situasjonen, mønster og trender, og en oversikt over potensielle konflikter mellom rivaliserende miljøer eller politiet.

Eksempel:

Oslo, februar 2009

Det er en sen torsdag ettermiddag i Oslo en vinterdag i 2009. På et møterom på et av byens sentrumsboteller sitter to representanter fra politiet. De begynner å bli utålmodige etter at avtalen er 30 minutter forsinket. Telefonen ringer igjen, det er den nasjonale presidenten for Bandidos. Han sitter fast i kø inn til Oslo. Han beklager seg og vil komme om 15 minutter. Møtet er et av flere for å ta temperaturen på klimaet mellom politiet og internt mellom klubbene. I tillegg må det gjøres noen avklaringer i forbindelse med en nyetablering. Etableringen har medført mye støy i miljøet med flere "nære på" episoder mellom medlemmer fra både Bandidos, Hells Angels og Outlaws.

De to representantene fra Bandidos tilhører ledersjiktet i Norge, det er både den nasjonale presidenten og presidenten for moderchapteret i Oslo. Den nasjonale presidenten kommer i arbeidsklær, mens presidenten i Oslo har jeans og en collegegenser. Det er få synlige symboler som knytter de til Bandidos. På møtene er det en uskreven regel at begge parter møter med to personer hver. Dette for å ha to vitner, unngå mistanke om tysting og som et sikkerhetstiltak.

Møtet starter som alltid med håndtrykk og noen fraser om været og savnet av motorsykkelkjøring. Da det er politiet som har invitert til møtet i middagstid blir de tilbudt noe å spise. De strategiske møtene kan av erfaring trekke ut i tid og da blir slike grep som nok mat og drikke viktig for å skape rett atmosfære for forhandlinger.

Politiets ansvarlige for dialogen innleder med å gi en status og hvordan politiet opplever situasjonen, både hva som fungerer bra og mindre bra. Betydningen av de iverksatte konfliktdependende tiltakene mellom klubbene gjennomgås. Etter MC-krigen ble Bandidos og Hells Angels pålagt å ha en direktelinje mellom de nasjonale presidentene/ klubbpresidentene når det var fastlåste konflikter som kunne eskalere. I tillegg har Oslo gitt klubbene pålegg om å ha fellesarrangementer som et konfliktdependende tiltak. Når dette ble diskutert kom det frem mange historier fra siste samling de hadde hatt noen måneder tidligere. Da hadde Hells Angels invitert Bandidos til tapas-aften på sitt klubbhus. Det høstes ut som et vellykket arrangement. De konkluderte med at i Oslo var det ingen problemer mellom verken klubbene eller enkeltpersoner. Dette stemte godt med vår etterretningsinformasjon.

I dialogen om det nåværende klimaet mellom politiet og klubbene var de stort sett fornøyd. At de ble tatt for å ha begått straffbare handlinger var uproblematisk. Presidenten i Oslo uttalte at dette var en risiko som det enkelte medlem måtte svare for. Derimot hadde de mange medlemmer som var bekymret for en utvikling med stadig hyppigere kontroller når de var sammen med kone og barn, eksempelvis på kino eller shopping. En sak var om kontrollen hadde en åpenbar forklaring, men uten annen grunn enn at de var medlem av en MC-klubb var ikke akseptabelt. Det sammenliknet de med en målrettet og planlagt trakassering. Et av medlemmene hadde opplevd at

hans lille sønn hadde fått mareritt etter en "utrivelig" kontroll på en familierestaurant. Dette hadde gjort at han hadde hatt konkrete planer om å hevne seg på den mest aktive tjenestemannen. Dette hadde blitt avverget, men de tok opp saken for å synliggjøre alvoret. Det ble en kort diskusjon om hvor grensen gikk for hva som kan kalles privatsfære og ikke. Samtalen ble god. Det var enighet om at samme regler gjelder for politi og kriminell. Vi har begge gjort valg som gjør at grensen mellom offentlig og privat kan være krevende å skille. Familielivet må respekteres. Det ble samtidig poengtert fra oss at det samme gjelder for trusler mot tjenestemenn. Vi viste til den negative utviklingen i våre naboland hvor tjenestemenn og representanter fra påtalemyndigheten hadde blitt legitime mål for hevn og trusler. Her fortalte vi at det var nulltoleranse for slike handlinger og at det ville medføre harde mottrekk.

Møtet ble avsluttet med en diskusjon om hva klubben ser for seg av andre konfliktområder i tiden fremover. De tok opp utfordringene ved Outlaws hadde ekspandert de siste månedene. Spesielt utfordrende var det i områder hvor de utfordret Bandidos vennlige klubber. Ulike løsninger ble diskutert og vi lovet at ta opp saken med Outlaws. De skulle få en tilbakemelding av oss. Deres informasjon stemte godt med det bildet som vi hadde av konflikten.

Ellers ble utviklingen i Danmark drøftet – ville den få konsekvenser i Norge.? De var tydelige på at det som skjedde i Danmark var en dårlig strategi og ikke ville skje her.

Møtet ble avsluttet med et håndtrykk og overbringelse av bilsener fra gamle kjente. Da hadde møtet vart i over tre timer. Det ventet fortsatt noen timers arbeid med å skrive referat.

Om tre dager var det planlagt et møte med Outlaws. Vi hadde nå et godt oversiktsbilde på klimaet og hva vi burde avklare med representantene for klubben.

Taktisk dialog

Den taktiske dialogen benyttes til å identifisere kortsiktige problemer og til å forebygge at gitte situasjoner kan utvikle seg til voldelige konfrontasjoner. Innledningen til de taktiske dialogene er ofte basert på etterretningsinformasjon eller direkte kontakt fra gjengene.

Den taktiske dialogen er mye brukt i perioder hvor det er et høyt konfliktnivå mellom rivaliserende kriminelle miljøer/gjenger. Erfaringen har vist at det er vanskelig å ligge i forkant uten at den strategiske dialogen er etablert. Den tilliten som er bygd opp på dette nivået bidrar til at gjengene ser mulighetene til å unngå konflikter ved å involvere politiet som meglere. For politiet bidrar dette til at ressursene kan utnyttes bedre til å forebygge kriminalitet.

Den taktiske dialogen brukes ofte i kombinasjon med en operativ dialog. Da med et klart mål om å sette tydelige rammer for en uønsket atferd eller utvikling. Eksempelvis når det har oppstått en situasjon som krever rask handling fra politiet. Da innkaller politiet til et møte på kort varsel for eksempelvis å forebygge en planlagt eller eskalerende konflikt. Det kan også være nødvendig å ha et møte for å avklare opplysninger som har kommet til politiet gjennom etterretning. I slike

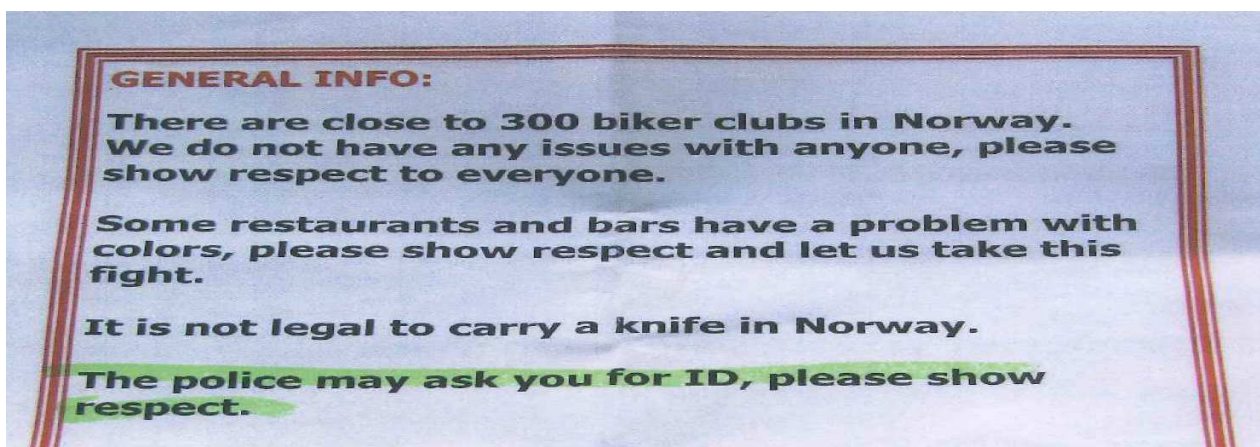
tilfeller kan det være snakk om spesifikke opplysninger som kan medføre betydelig skade på personer eller materielle verdier.

Eksempel:

Ved store arrangementer eller andre hendelser hvor mange av MC- klubbens nasjonale og internasjonale medlemmer samles, er det ofte et eller flere taktiske dialogmøter i forkant. Dette for å sette rammene for hvilke krav som stilles til gjestene og at lovverket blir fulgt. Dette var noe som senest ble gjennomført ved både Bandidos og Hells Angels sine 15 års -jubileer i 2011. Begge klubbene hadde i dialogen fått klare føringer og rammer. Eksempler på føringene var kommunikasjon med de andre klubbene, slik at de unngikk å støte på hverandre i hovedstaden. Dette er et punkt som har vist seg å være viktig da flere av de utenlandske medlemmene er i krig med eksempelvis Bandidos i sitt hjemland. Å påtreffe norske medlemmer kunne utløse en voldshandling. Andre føringer er knyttet til identifisering av alle medlemmer, krav til identifikasjon og at lover og regler er fulgt opp når det gjelder skjenking, brannforskrifter, osv.

For politiet er dialog i forbindelse med disse møtene viktige for både å forebygge kriminalitet, men også for å få klubbene til å innordne seg de lovene og reglene som gjelder alle i samfunnet. Å utnytte lovverket til å finne ulike metoder for å stoppe MC-klubbenes fester har sjelden noen annen effekt enn å øke avstanden og tilliten mellom partene. Ved å gi dem muligheter, men samtidig være tydelige på hvilke krav som gjelder har klubbene tilpasset seg lovverket. For politiet har dette bidratt til god oppgaveløsning, bra samarbeidsklima og et lavt ressursuttak. De som har begått kriminalitet under tilstelningene har blitt pågrepet av to-tre tjenestemenn, selv om det er mange hundre gjengmedlemmer i nærheten.

Notat skrevet av Hells Angels Oslo til sine medlemmer i forbindelse med Euro Officer Meeting, september 2011.

Det gjennomføres også taktiske dialoger inn mot de minoritetsetniske gjengene. Disse gjengene har ikke egne klubbhus med feiringer og fester med utenlandske gjester. Deres sosiale liv lever

ute på byens utesteder og illegale spilleklubber. De siste årene med tett oppfølging av politiet har hovedstaden blitt for liten og de har i perioder hatt opphold i Dubai, Brasil og Pakistan.

Temaet for disse taktiske dialogene er ofte knyttet til fremtidige hendelser som vil kunne medføre sammenstøt mellom YG og B-gjengen. De siste årene har rettssaker hvor medlemmer fra begge klubbene er involvert medført flere voldelige sammenstøt i og rundt rettsbygningen. For å unngå liknende hendelser med bruk av betydelige politiresurser har dialogen skapt rom for samarbeid. Det har også vært taktiske dialoger for å forebygge uakseptabel atferd. Dette skjedde i forbindelse med pågripelser av sentrale gjengmedlemmer og deres familie, inkludert mor og far. At deres egne foreldre ble tatt og fengslet ble lagt merke til i det pakistanske miljøet. Reaksjonen kom uventet på prosjektledelsen. De opplevde å bli mål for en planlagt voldelig gjengjeldelse. Løsningen ble en forebyggende taktisk dialog for å forhindre en eskalering av trusselnivået.

Oslo 2008

Det hadde vært en rolig periode for gjengprosjektet. Den mest aktive familien i B-gjengen hadde blitt pågrepet etter lang tid med skjult etterforskning i Norge og Brasil. Store verdier var beslaglagt. Media hadde skrevet mye om saken og prosjektlederen hadde blitt flittig referert i både aviser, radio og tv.

Kort tid etter pågripelsen fremkom det etterretningsopplysninger om at gjengen skulle slå tilbake ved å "ta en sentral politileder og hans familie". Dette var for å vise styrke og gjenopprette familiens tapte ære. Prosjektlederen merket kort tid etter at det hadde vært uvedkommende personer på hans bopel. Informasjonen ble verifisert gjennom tradisjonell informantinnsamling og etterretning. Politiet ble i samme periode oppsøkt av kriminell person, som ikke tilhørte samme miljø, som sa at prosjektlederen ville bli utsatt for et voldelig anslag fra B-gjengen.

Etter en periode med kartleggingsarbeid valgte politiet å ta kontakt med de personene man antok var ansvarlige for den planlagte aksjonen. Dette var allerede kjente gjengmedlemmer som det var opprettet en god dialog med blant de operative styrkene, men de hadde ikke opplevd en taktisk dialog tidligere. Dialogen ble svært godt forberedt.

De aktuelle gjengmedlemmene ble hentet av politiet på sine "hemmelige adresser" om morgenen. Agendaen var en særdeles viktig sak som måtte avklares med et uformelt møte. Dette var noe som alle gjengmedlemmene var positive til, selv om de ble noe usikre på den uvanlige forespørselen. Spesielt når politiet kom til de leilighetene som de trodde var trygge (safe-houses). Den videre dialogen ble foretatt på et nøytralt sted av de mest erfarne lederne i politidistriktet. Temaet var at grensen nå var nådd for hva politiet kunne akseptere av atferd. De ble konfrontert med de opplysningene politiet hadde om den planlagte aksjonen og hva konsekvensene ville bli om det ble gjennomført. Det ble lagt vekt på at dette ikke var en konflikt mellom individer. Politiet gjennomførte en jobb, behandlet alle likt, viste høflighet og respekt. De måtte akseptere å bli tatt for sine kriminelle handlinger og selv stå for sine valg. Om de ikke ønsket å fortsette denne linjen ble alternativet presentert, økt kontrollfrekvens, intensivert etterforskning og tett oppfølging døgnet rundt. De ville som individer bli holdt ansvarlige for alle handlinger som var rettet mot prosjektlederen og andre ansatte i politiet.

I ettertid av denne dialogen kom det tilbakemeldinger om at gjengmedlemmene hadde tatt en avgjørelse om de ikke skulle utføre drap eller fremsatte trusler mot politiet. I dette tilfellet fungerte denne dialogen, fordi politiet hadde god etterretningsinformasjon. At politiet kjente til de mest "bemmelige" planene til gjengen var et stort sjokk for gjengledelsen. Det har i ettertid av denne taktiske dialogen ikke fremkommet trusler fra de minoritetsetniske gjengene.

Operativ dialog

Den operative dialogen er den som benyttes hyppigst, fordi den skjer i møtet mellom politiet og gjengmedlemmene i hverdagen, ute i felten. At operative politifolk behersker denne formen for dialog kan ofte bli tatt for gitt. Det er imidlertid her vi fant ut at vi måtte gjøre vårt personell trygge på sin egen rolle. Dette ved å øve mye på aktuelle scenarioer. Skulle vi lykkes med å bygge tillit innen rimelig tid var dette svært viktig. Politiet skulle være komfortable med å bygge relasjoner med de kriminelle. En helt dagligdags og ordinær stopp -kontroll skulle gjennomføres profesjonelt og korrekt. Ingen skulle føle seg trakassert. Denne dialogen kunne også gi et godt inntrykk av klimaet og temperaturen i gjengmiljøet.

Før gjengenheten ble etablert var det et stort problem for politidistriktet at det var få tjenestemenn som hadde person- og miljøkunnskap. Det var en vedvarende utfordring å holde ordensstyrken oppdatert på gjengstrukturene. En politistyrke som i Oslo har relativt kort tjenestetid og liten erfaring. Person- og miljøkunnskap krever målrettet innsats, eksempelvis gjentatte kontroller og observasjoner. Oversikt og kontroll av kjøretøyer og hvem de er ute på byen sammen med gir et godt innblikk over nettverk og omgangskrets. Informasjonsinnhentning krever notoritet og at den gjøres tilgjengelig i et søkbart register. Da vil man ha en oppdatert oversikt over hvilket gjengmedlem som er sammen med hvem, når i uken og når på døgnet (kan si noe om posisjon i gjengen), klesstil, telefoner, arbeidsforhold, kjæresten, elskerinne osv. Slike opplysninger har bidratt til oppklaring av flere straffbare forhold, eksempelvis gjenkjenning fra overvåkningskameraer.

Den operative styrken bør også delta aktivt under ransakninger hos gjengmedlemmer. Da vil de etter en tid få kompetanse på hva som har betydning i den konkrete straffesaken, men også hva som er av etterretningmessig verdi. Eksempelvis klær, lapper med telefonnummer, kvitteringer på leiebiler, sko osv.

Over tid vil de dedikerte enheter oppleve motgang og slitasje. Dette er naturlig for spissede enheter som arbeider på et fagfelt. I Oslo hadde vi i oppstarten en turnusordning på mannskapsstyrken for å unngå dette, samt at det var ønskelig å spre kompetansen på flere tjenestemenn. Denne muligheten forsvant da enheten ble en del av linjeorganisasjonen. I dag får mannskapene muligheter til å hospitere på andre enheter i en viss tidsperiode. Det er viktig at slitasjeproblematikken tas på alvor. Blant annet for å unngå ukulturer.

Gjengmedlemmene blir etter en tid slitne av stadige kontroller og dialoger. Selv om det legges vekt på at politiets virkemidler balanseres ut ifra trusselbildet, kan det oppleves annerledes fra den andre siden. At de blir rettferdig behandlet av vennlige polititjenestemenn er for gjengmedlemmene en mager trøst når de blir fulgt tett 24 timer i døgnet. Det er en hårfin balanse mellom overvåkning og følelse av trakassering.

Eksempel:

Oslo, juni 2008

I det vi kjører ned mot skolen ser vi en stor ansamling av gutter med etnisk pakistansk opprinnelse i skolegården. Stedet er kjent ansamlingssted for sentrale medlemmer i B – gjengen, men også for ungdom fra området. Alderen på de som påtreffes er fra 12 til ca 25 år. Det står også to biler parkert på stedet, nye og eksklusive modeller fra BMW og Mercedes.

I det de blir oppmerksomme på den sivile tjenestebilen begynner ansamlingen å spre seg. De fleste av de yngste guttene forsvinner, men noen av de eldste blir stående igjen. Vi kjører inn på skoleplassen og stopper.

Når vi har gått ut av tjenestebilen henvender jeg meg til den som jeg vet eier den ene bilen.

”Hei” sier jeg vennlig, ”kan ikke du komme bort her slik at vi kan få snakke med deg?” Jeg retter samtidig ut hånden min mot han og vinker han mot meg. Han er ikke i tvil om at det er han jeg mener.

Han blir med en gang veldig hissig og svarer høyt og aggressivt ”ikke pek på meg”.

Det viser seg at det ikke er mulig for meg å innlede en dialog. Jeg var ukjent for ham på dette tidspunktet, men allikevel var det en reaksjon som gjorde at vi ble mistenksomme på at det var noe han ønsket å skjule. I ettertid fremkom det opplysninger om at samme person hadde hatt et våpen som ble gjemt når de ble oppmerksomme på vår tilstedeværelse. Erfaringen fra denne episoden var at reaksjonsmønsteret alltid må sees i sammenheng med mange ulike faktorer, eksempelvis antall personer i omgivelsene, kriminell aktivitet, rus, sinnsstemning, personkunnskap.

Oslo, 2009

Vi hadde fulgt bilen en stund og fikk stoppet den. Stoppen ble foretatt på bakgrunn av høy hastighet og annet knyttet til kjøringen og bilen. Dette var vår inngang til å få undersøkt en av gjengmedlemmene som var passasjer. Vi hadde etterretningsinformasjon om at han muligens skulle være i besittelse av GHB og et skytevåpen.

Bortsett fra sjåføren, som ikke hadde førerkort, var alle i bilen beruset. De skulle videre på fest og likte ikke å bli stoppet. Etter en kontroll av bilen blir det funnet en flaske med GHB. Vi snakket litt med alle i bilen og etter hvert tok ”vårt” gjengmedlem på seg ansvaret for beslaget. Han ble påsatt håndjern og satt inn i politibilen. ”kan ikke jeg få med meg den ekstra bukse mi som ligger igjen i bilen?” spurte han. ”Skal se på det” svarte jeg.

Jeg snakket litt mer med han og vi fikk etter hvert bistand fra en uniformert patrulje til å kjøre han inn til arresten. Før de reiste hentet jeg buksa hans og gav den til han. "Tusen takk, dere er greie" responderte han og ble satt i den andre politibilen med et smil om munnen. Hjemme hos han fant vi patroner (og våpen ved en senere ransaking).

Denne lille historien synliggjør betydningen av å vise imøtekommenhet og respekt. Denne korte sekvensen var inngangen til mange dialoger i ettertid. Totalen av slike hendelser har medført at gjengmedlemmer nå kontakter vakttelefonen til gjengenheten for å komme med informasjon eller hjelp til å løse konflikter. Dette skjedde aldri tidligere.

Dialogen – et multiverktøy?

Som tidligere beskrevet er gjengstrukturene svært ulikt organisert. Dette påvirker i stor grad hvilken type dialog det er mulig å få gjennomført. I Oslo utgjør MC-klubbene og de minoritetsetniske gjengene to motpoler. MC-klubbene har en kultur og tradisjon for å følge de interne og nedfelte reglene (By-laws). De har samtidig en klar strategi for ekspansjon og andre forhold knyttet til drift av klubben og rekruttering. Avgjørelser i klubben tas på allmøtene hvor samtlige fullverdige medlemmer har stemmerett. For politiet gjør MC-klubbens administrative rutiner det mulig i etterkant å lese om klubbens vedtak er i samsvar med avtalene som er gjort i dialogmøtene.

Dialogen med de minoritetsetniske gjengene er annerledes. Deres organisering gjør at de i perioder er uoversiktlig hvem som faktisk har påvirkningsmuligheter i klubbene. Eksempelvis har B-gjengen en familiestruktur hvor brødre fra fire familier har vært førende. En dialog med B-gjengen krever derfor at de med reell autoritet deltar. De minoritetsetniske gjengene har ingen tradisjon for skriftlighet eller fellesmøter hvor de diskuterer langsiktige strategier. De har stormøter, men der er agendaen å løse en konflikt eller godkjenne en sanksjon (eksempelvis drap).

Hvor mye av de minoritetsetniske sine handlings- og reaksjonsmønstre som kan forklares med etnisk opprinnelse er uklart. Som MC-kulturen har de ulike gjengene enkelte normer som ikke kan endres, eksemplvis å være en mann av ære. Å "tape ansikt" er ikke akseptabelt om respekten skal opprettholdes. Dette har utvilsomt bidratt til at dialog og forsoning er krevende i en del minoritetsetnisk miljøer. For gjengene har kampen om ære blitt det samme som å være fryktet. Dette har utvilsomt bidratt til at konflikten mellom YG og B-gjengen er vanskelig å løse. Det er for mange gjengmedlemmer som har noe uoppgjort som må hevnes. Det har vist seg at de som ikke hevner sin egen, families eller gjengens ære oppleves som svake. Dette kan føre til at de både mister respekten i sitt etniske miljø og blir utstøtt av gjengen.

Hvilke personer som har autoritet i gjengstrukturene og hvilke egenskaper de besitter er av stor betydning – både i etableringen, forståelsen og målet med dialogen. Vår erfaring er at det er enklere å skape et klima for dialog med ledere som har livserfaring fra både "krig" og "fred".

Dette er personer som har opplevd å se sine nærmeste venner bli drept og skadet. I tillegg vet de at ved en ny konflikt vil de være meget utsatt i form av sin egen posisjon. En krigssituasjon er psykisk og fysisk svært belastende og da blir fred desto viktigere å kjempe for. Dialogen med MC-klubbene i Oslo ble startet etter en utmattende MC-krig som ble avsluttet i 1997. Da var presidentene i alle klubbene motiverte for konfliktdependende tiltak gjennom dialog – både med hverandre og politiet.

For YG var situasjonen noenlunde lik som MC-klubbene på slutten av 1990-tallet. De sentrale medlemmene hadde alle begynt å merkes av livet som gjengmedlem. De hadde gjennomgått en rekke interne splittelser og stridigheter. I tillegg var det kommet til en rivaliserende gjeng, B-gjengen som utfordret hegemoniet til YG. Denne slitasjen gav inngang for innledende samtaler, men stor skepsis til politiet medførte deltakelse av en tredjepart på dialogmøtene. I de første samtalene deltok representanter fra moskeene (imamer) og Oslo kommune (sentrale politikere). Dette fungerte til en viss grad, men det viste seg samtidig at de inngåtte avtalene ble brutt. Hyppige skifter i lederstrukturen, interne stridigheter og splittelser bidro til dette. Etter en tid målrettet vi dialogen mot de medlemmene som vi visste hadde autoritet – og det var ikke de samme som gjengen hadde som formelle ledere.

Å skape rom og klima for dialog med gjenger som er i ferd med å etablere seg er svært viktig. Dette har Oslo gjort med gode resultater ved flere anledninger. Senest i 2010 da gjengen MS-13 var i ferd med å etablere seg i hovedstaden. Politiet benyttet i denne fasen aldri gjengnavnet eller ga medlemmene status som gjengmedlem. Dialogen ble målrettet mot lederen som var eldre og et forbilde for de yngre medlemmene. I samtalene ble politiets bekymring og konsekvens av en etablering diskutert. Samtidig ble det rettet inn en rekke tiltak mot de yngre medlemmene, for å få dem til å forstå konsekvensen av å velge en karriere som gjengmedlem. Denne massive innsatsen kombinert med dialog gav resultater - gjengen ble oppløst etter kort tid. Da hadde politiet kontrollert og pågrepet mange av medlemmene. Det var gjennomført bekymringsamtaler med foreldre og iverksatt ulike forebyggende tiltak i samarbeid med kommunen. De ungdommene som ønsket det, ble tilbudt gratis fjerning av gjengtatoeringer.

Dialog ved trusselsituasjoner – konfliktdependende tiltak

Det kreves god planlegging i forkant, under og i etterkant av dialog ved trusselsituasjoner. Det er viktig at disse dialogene gjennomføres av erfarne tjenestemenn. Her er noen av våre erfaringer som har hatt meget god effekt:

1. Koordiner all informasjon som anskueliggjør trusselen.
2. Har vi nok informasjon til å opprette straffesak.?
3. Tåler den tilgjengelige informasjonen å bli eksponert, uten at den kan spores tilbake til kilden.?
4. Er de som planlegger truslene (bakmenn) åpen for dialog.?

5. Skal kontrolltiltakene intensiveres med eksempelvis pågripelser, visitasjoner og/eller spaning.?
6. Er det muligheter til pågripe de antatte gjerningspersonene?
7. Hvordan verifisere/kontrollere effekten av dialogen.? Om den ikke har noen effekt, må enn alternativ løsning iverksettes raskt. Dette innebærer at presset mot gjengen økes betraktelig.
8. Det må kommuniseres at den økte innsatsen er en konsekvens av det valget gjengen eller det enkelte gjengmedlem selv har gjort.

Dialog under Euro officer-meeting med president HA, Oslo 2011.

Mediestrategi

Gjengprosjektet i Oslo ble etablert som en direkte følge av en alvorlig skyteepisode på Aker brygge i 2006. Hendelsen fikk frem krigstyper i både aviser og radio/TV. Gjengkrigen hadde nådd byens sentrale områder med uskyldige som ofre. Innbyggerne i hovedstaden fortalte at de nå følte seg utrygge for å komme midt opp i nye voldelige oppgjør. Da gjengprosjektet ble initiert noen uker etter skytingen var media svært pågående. Det var åpenbart at prosjektet måtte ha en klar og tydelig mediestrategi.

Politiet hadde i denne perioden stort press på seg til å oppnå resultater. Opinionen var tydelig – gjengenes voldshandlinger i det offentlige rom måtte stoppes. Det ble raskt bestemt at medias interesse og press kunne brukes til å oppnå tillit og trygghet hos befolkningen, samtidig kunne vi sende ut budskap til miljøene om at de nå hadde ”tråkket” over streken for hva som kunne aksepteres av samfunnet. Media ble derfor invitert til gjengprosjektet, og de som ønsket å følge arbeidet fikk mulighet til dette innenfor visse rammer.

I korte trekk var gjengprosjektets strategi:

1. En fast kontakt i prosjektet.
2. Åpen, ærlig og tilgjengelig ovenfor media.
3. Tilrettelegge for at media kunne følge prosjektets resultater.
4. Gi media tilgang på bilder.
5. Prosjektleder deltar i samfunnsdebatten.

I begynnelsen ble det gjennomført pressekonferanser i forbindelse med pågripelser og beslag. Spesielt var interessen for våpenbeslag stor blant pressen. Det var allikevel en siling av hva som ble lagt frem for media. Enkelte pågripelser og etterforskninger ble av taktiske årsaker skjult.

I ettertid har det vist seg at denne strategien høstet positive tilbakemeldinger fra mediene. De opplevde et politi som inviterte til dialog. Samtidig ble det kommunisert at gjengstrukturene er et samfunnsproblem – ikke bare et politiproblem og at media har et ansvar. Det ble blant annet tatt opp hvordan mediene presenterte gjengene som vellykkede kriminelle med mye penger og store verdier. En fremstilling vi mente kunne sende ut feil signaler til ungdom i risikosonen for rekruttering.

Gjengstrukturene i tiden fremover

Gjengstrukturene er trolig en varig kriminalitetsutfordring for norsk politi. Gjengene er ulike både i oppbygning, sammensetning og involvering i kriminalitet. Følgende utviklingstrekk har vært fremtredende de siste årene.

- Gjengstrukturene har stor fleksibilitet og evner omstilling.
  - Politiets basisorganisasjon klarer ikke over tid å følge kriminalitetsutviklingen i gjengene. Vår tradisjonelle organisasjon blir for statisk.
  -
- Gjengenes kriminelle operasjonsområde øker på tvers av politidistrikt og landegrenser.
  - Vil kreve bedre samarbeid mellom politi i inn- og utlandet.
  - Vil kreve felles strategier, jfr bruk og forståelse av dialog som metode.
- Gjengenes multikriminalitet utfordrer lokale retningslinjer for etterforskningsansvar.
  - Straffesaker som involverer gjengmedlemmer blir prioritert på lik linje med ordinære straffesaker.
  - Etterforskere på andre enheter har ikke nødvendig person – og miljøkunnskap for å forstå og iredteføre sakene.
  - Ingen har ansvaret for å koordinere og se sakene i sammenheng.

Disse utfordringene vil kreve at:

- Politiets innsats og bruk av virkemidler må balanseres i forhold til det reelle trusselnivå.
  - Nasjonale, regionale og lokale politienheter må ikke benytte ulike strategier mot de samme gjengmedlemmene og miljøene.
  - Det er viktig at det gjøres tydelige avklaringer mellom de ulike enhetene for å unngå at tiltakene blir kontraproduktive.

Det er en rekke indikasjoner på at kriminaliteten blant de etablerte gjengstrukturene har endret karakter. Fra en utbredt voldelig kriminalitet til en ”mykere” linje som ikke tiltrekker seg samme oppmerksomhet fra politi og media. Fasiten etter en rekke år med bruk av vold har blitt merkbart som en følge av en rekke arrestasjoner og fengselsdommer. For flere medlemmer har dette medført at deres kriminelle forretningsvirksomhet har blitt hardt rammet. De kriminelle MC-klubbene i Oslo er i dag sjelden involvert i voldshandlinger som tiltrekker seg oppmerksomhet. Det er etterretningsopplysninger på at de fortsatt driver med innkreving, men ofrene er ofte selv kriminelle som ikke ønsker å involvere politiet. I all hovedsak er det narkotikakriminalitet og ulike former for økonomisk kriminalitet som er hovedinntektskilden.

I dag er trusselbildet vurdert som moderat når det gjelder voldelige konflikter i det offentlige rom mellom de etablerte gjengene. Årsaken er at det fortsatt finnes enkelte medlemmer som har gitt informasjon om at de både føler seg truet og samtidig har noe uoppgjort med rivaliserende

gjengmedlemmer. Dette er personer som tidligere er kjent for en rekke voldshandlinger. Politiet har derfor stort fokus på å forebygge at slike voldshandlinger vil forekomme. Dette skjer gjennom bruk av dialog, målrettet kontroll og synlighet i risikoområder.

En rekke gjengmedlemmer er aktive i ulike kriminelle nettverk som i all hovedsak smugler og selger narkotika en rekke steder i Norge. Denne virksomheten innebærer at gjengmedlemmene i større grad enn for noen år siden er aktive i et stadig større geografisk område. Det er flere årsaker til dette, men det er åpenbart at de har merket at politiet i Oslo har en målrettet innsats som er forstyrrende og til dels ødeleggende for den kriminelle businessen. Dette har skjedd samtidig som narkotikamarkedet i hovedstaden har endret seg med en stor andel afrikanske selgere og mellommenn. Gjengmedlemmer har derfor inngått i en rekke andre kriminelle nettverk utenfor hovedstaden. Som andre kriminelle har disse kontaktene i stor grad blitt etablert under soning. Denne utviklingen med en fortsatt ekspansjon utenfor Oslo, kan bety at de kommer med konflikt med etablerte kriminelle nettverk om markedsandeler.

Dialogens utfordring

Å bruke dialog mot gjengstrukturer, spesielt MC-gjenger er omstridt og gir utløp for sterke følelser i politiet. Årsaken til disse motsetningene bunnar i erfaringer og rammevilkår. I Oslo er det en tradisjon for dialog med alle individer og miljøer – inkludert gjengstrukturer. På den nasjonale arenaen er det annerledes. Her er erfaringene og bruken av dialog svært varierende. Når det iverksettes nasjonale prosjekter, eksempelvis mot MC-gjengene kan det bli motstrid mellom nasjonale og lokale tiltak. Når de nasjonale tiltakene endrer rammevilkårene for en videreføring av dialogen blir metoden og representantene for denne satt under stort press.

Det er en prosess for mange i politiet å innlede dialog med en part som er sett på som ”farlig”. Å bygge relasjoner gjennom dialog med kriminelle kan for noen være å akseptere og gi etter for noe uønsket og samfunnskadelig. For de fagmiljøene som mener at konflikt og repressive tiltak er den eneste løsningen, vil dialog bli oppfattet som naivt og sende et uheldig signal. Det finnes sterke krefter som åpent forfekter et slikt syn i politiet⁴.

Dialog som metode blir naturlig knyttet til enkeltpersoner (politiansatte), og at denne personifiseringen bidrar til å trekke både metoden og den enkeltes rolle i tvil. Denne mistenkeliggjøringen oppleves som meget belastende. Merkelapper som ”møkkete, stripe, quislinger” har vært benyttet i omtale av politiansatte. Denne stigmatiseringen kan muligens bero på at dialog som metode kan oppfattes som ”myk” mot et ”hardt” kriminelt miljø som utfordrer politiets objektive vurderingsevne.

---

⁴ Kim Kliver, Poliitiinspektør NEC under møte for 110 personer fra 19 norske kommuner, 23-24 mars 2011 i regi av KS. Målet med møtet var å lære av Danmark om gjengbekjempelse. På spørsmålet om dialog sa Kliver; ”Kriminelle snakker man kun med i rettssalen. All annen kontakt gir de status”.

Manual – introduksjon til dialog som metode

Denne manualen gir en kortfattet redegjørelse for ”best practice” i bruk av dialog som metode mot kriminelle miljøer. Målet med manualen er at den kan fungere som en veileder for de som ønsker å forsøke å etablere og bruke dialog. Det finnes ikke bare en løsning, for dialogen må ta hensyn til historikk, kultur, tradisjoner og lokale forhold.

Det viktigste punktet i en oppstartfase er å forankre dialog som metode i overordnede styringsdokumenter, og/eller hos egen politiledelse. Da vil man kunne unngå interne ”omkamper” mellom ulike politikulturer og tradisjoner. Internt i politiet må det også bestemmes hvem som egner seg til å representere politidistriktet i dialogen. Dette bør være personer som har autoritet, fag – og menneskekunnskap og som evner å skape fred og gode diplomatiske løsninger. De må også ha egenskapen til å klare å være profesjonell og ikke privat. For å unngå at dialogen blir for sterkt knyttet til enkeltpersoner i politiet blir alle strategiske og taktiske dialoger gjennomført med minimum to representanter fra politiet.

Fase I

- Kunnskap om gjengen – fra etablering til nåtid (organisering og struktur)
- Personkunnskap
- Kriminell kapasitet og kompetanse
- Trusselnivå – hendelser og konflikter av betydning
- Tidligere erfaringer ved kontakt med politiet

Analysen etter fase I utgjør grunnlaget for de videre strategivalgene (fase II). Analysen gjøres tilgjengelig for de som har faglig behov i en egnet database (etterretningsbase). Den bør oppdateres jevnlig, eksempelvis hvert kvartal.

Fase II

- En pågående voldelig konflikt
  - Ta tilbake kontrollen
  - Politiet må oppleves som en merkbar motpart i denne fasen.
  - Reaksjonene fra politiet må knyttes til de straffbare handlingene som gjengmedlemmene har utført, ikke hva vi tror at de har gjort.
- Avdekke hvem som har autoritet og den reelle makten i gjengene.

Fase III

- Etablere kontaktdialog – flere ulike tilnærminger:
  - Ingen vilje til dialog hos den andre parten. Man må arbeide målrettet mot autoritene/lederne ved å slå ut deres viktigste støttespillere. Etter en tid med stort press vil en slik strategi ofte åpne for en innledende dialog. Denne dialogen er ikke frivillig og krever derfor stor innsats for å skape nødvendig tillit. En påtvunget dialog kan oppleves ydmykende og kan utløse større motsetninger.
  - Kontakt i pågående straffesak/varetekt/soning. Selv om dette er en sårbar situasjon for den andre parten er dette en mulighet til å bygge langvarige relasjoner. Det er særs viktig at den andre parten opplever kontakten som redelig og forstår hva som er formålet med dialogen. Spesielt viktig er det å få frem skillet mellom informantverving og dialog.
  - Direkte og åpen kontakt fra politiet. Dette er en tilnærming som er å anbefale. Denne tilnærmingen er også den som ligger nærmest en ideell forhandlingsposisjon med like vilkår mellom partene.
  - Direkte og åpen kontakt fra autoriteter/ledere i gjengmiljøene. Når gjengmiljøene strekker frem hånden er det viktig å ta i mot håndtrykket. Bruk tid til å lytte og lære. Dialogen kan brukes til å forebygge en rekke typer kriminelle handlinger og eskalerende konflikter.

Fase IV

- Opprettholde og vedlikeholde dialogen
  - Holde kontakt – selv om det ikke har skjedd hendelser som må avklares, eksempelvis gjennom strategiske dialoger.
  - Bruk muligheten til dialog selv om autoritetene og lederne eksempelvis soner dommer (fremstilling for familie osv.)
  - Ved skifte av representanter i politiet må det være en overgangsfase med introduksjon og nok tid til å bygge opp tillit og trygghet hos motparten. Brå og plutselig skifte av representanter kan i verste fall føre til at dialogen brytes.

POLITIET

KOPI

MANDAT

Dialog som metode for å forebygge og bekjempe alvorlig og organisert kriminalitet.

Politidistriktet har siden 1980-tallet hatt dialog med personer involvert i alvorlig og organisert kriminalitet. Metoden er over år blitt videreutviklet og er i dag en anerkjent og vel etablert modell i både politidistriktet og landet forøvrig.

Bakgrunnen for at man innledet dialoglinjen var ønske om å gi politiet en oversikt og et innblikk i forskjellige kriminelle miljøer. Dette blant annet for å redusere konfliktnivået mellom de kriminelle miljøene og mot politiet. Metoden har over tid vist seg å være meget ressursbesparende sett i forhold til bruk og uttak av mannskaper.

Målet med dialogmodellen er å forebygge kriminalitet som ansees å utgjøre en nåværende og fremtidig trussel mot Oslo som en trygg hovedstad.

Dialogmodellen har følgende fundament:

- Oslo politidistrikt skal forsøke å ha en dialog med kriminelle personer og miljøer som ansees å utgjøre en nåværende og fremtidig kriminalitetstrussel.
- Dialog er sammen med andre politimetoder et nyttig verktøy for dempe konfliktnivåene mellom rivaliserende kriminelle grupper, samt trusler mot egne tjenestemenn.
- Politiet må tilrettelegge for å skape møteplasser og bruke tid til å bygge opp trygghet og tillit gjennom tilstedeværelse.
- Politiet skal være tydelige i sin rolle, handle der det kreves og ta seg tid til å forklare hvorfor politiet handler slik de gjør.
- Samtidig gjelder:
  - Ingen aksept eller toleranse for kriminelle handlinger.
  - Egne tiltak iverksettes utifra motpartens handlinger og reaksjoner.
  - En balansert bruk av maktmidler.
  - Ingen trakassering eller trusler blir akseptert.

Oslo, 15. mars 2011

Anstein Gjøngedal
politimester

Vedlegg:

Trygghet og tillit prosjektet

I oktober 2008 lanserte Politidirektoratet prosjektet ”Trygghet og tillit”. Et av målene med prosjektet var å få økt kunnskap om, og bedre kontakt med, folk med minoritetsbakgrunn i Norge. Politidirektør Ingelin Killengreen uttalte følgende da prosjektet ble presentert:

”Vi er et politi for alle. Det skal være trygt for alle å bo i Norge, og folk skal oppleve at politiet er til å stole på. Uten tillit klarer ikke politiet å skape trygghet. Og den tilliten er vi avhengig av, også i minoritetsmiljøene i Norge. Vi ønsker å være et kunnskapsstyrt politi. Norge utvikler seg til et stadig mer heterogent og internasjonalt samfunn. For at vi skal utvikle oss i takt med samfunnet, er vi helt avhengig av en god dialog også med innvandremiljøene”.

Det var to viktige samfunnsforhold som lå til grunn for prosjektet: Norges befolkning kommer til å øke sterkt, og i takt med dette også antall innvandrere. Fram mot 2020 vil denne gruppen fordobles. I tillegg viste politiets Innbyggerundersøkelse fra 2008 at ungdom med minoritetsbakgrunn har mindre tillit til politiet enn sine øvrige jevnaldrende.

Trygghet og tillit var det fjerde prosjektet i regi av Politidirektoratet som fokuserte på politiets oppgaveløsning i et multietnisk samfunn. De tre forrige prosjektene var på et mer strategisk og administrativt nivå. I dette prosjektet var det de operative mannskaper i førstelinja som har fått utfordringen med å utvikle arbeidsmetodene. Det er de som har den daglige og direkte dialogen med publikum, og som derfor er best egnet til å finne de gode løsningene, uttalte prosjektleder Hege Høiland i 2009.

Trygghet og tillit har gjennomført over 20 lokale tiltak i fire politidistrikt og i Politiets Utlendingsenhet (PU). Alle for å øke og bedre dialogen mellom politiet og minoritetsbefolkningen. Høsten 2010 ble prosjektet evaluert av en ekstern forskergruppe.

Drammensprosjektet

I 2007 fikk Drammen politistasjon og kommune tildelt økonomiske midler fra fire departement for å forebygge æresrelatert vold. Prosjektet ble en senere en del av utprøvingen av metodikken i ”trygghet og tillit”- prosjektet. Målet i ”Drammensprosjektet” var å oppnå bedre resultater både ved bruk av dialog mellom de offentlige aktørene og publikum, herunder de familiene som var i målgruppen.

I Drammensprosjektet brukes dialogen til å bistå familier der det har vært utøvet press, sterk kontroll, planer om tvangsgifte eller annen type æresrelatert vold. Gjennom dialog arbeides det aktivt med å endre adferd, akseptere den unges frie valg og hindre ytterligere vold og kriminalitet.

Dialogene har bidratt til færre langvarige brudd mellom foreldre og barn/unge voksne. Metoden er ikke et alternativ til straffesak – målet er rask intervensjon i familiene for å forebygge lovbrudd som kan føre til straffesak.

For samfunnet har resultatene gitt et redusert behov for langtidsplasseringer på hemmelig/skjult adresse, langtidsplasseringer i barnevernssaker, og frigjøring av ressurser for politiet i form av beskyttelsestiltak og straffesaker. En annen positiv konsekvens har vært en økning av meldinger om saker med vold i nære relasjoner. Den største økningen er knyttet til æresrelatert vold. Dette er en type av saker som politiet tidligere hadde store utfordringer med å avdekke. Som regel ble politiet tilkalt når situasjonen hadde kommet for langt til å oppnå en forsoning mellom partene.

Vær Stolt prosjektet

Vær Stolt startet som et prosjekt i Holmlia og Søndre Nordstrand Bydel i Oslo. Prosjektet var tidligere en del av Holmlia Sportsklubb, men ble opprettet som en egen organisasjon fra 1. mai 2009. Prosjektet arbeider for å styrke ungdoms selvbilde og selvtilit. Målet er å fremme forståelse for integrering og samhold i samfunnet.

EPO - dialog

Oslo politidistrikts EPO-enhet er også kalt ”dialogpolitiet”. De har ansvar for kontakt mellom ulike aktivismiljøer i forbindelse med public order, herunder politisk aktivisme og casuals. Deres mandat er å forebygge konflikter i det offentlige rom mellom politiet og demonstranter, samt at ulike rivaliserende grupper og miljøer kommer i åpen konflikt. De har over år bygd opp et stort kontaktnettverk og dialog med flere miljøer som tidligere ikke hadde kontakt med politiet.